

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi energian
loppukäytön tehokkuudesta ja energiapalveluista (*ener-
giapalvelut*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 10 päivänä joulukuuta 2003 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvos-

ton direktiiviksi energian loppukäytön tehokkuudesta ja energiapalveluista sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 11 päivänä maaliskuuta 2004

Ministeri *Paula Lehtomäki*

Yli-insinööri Pentti Puhakka

**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI ENERGI-
AN LOPPUKÄYTÖN TEHOKKUUDESTA JA ENERGIAPALVELUISTA (ENERGIA-
PALVELUT)****1. Yleistä**

Komissio antoi 10.12.2003 Euroopan parlamentille ja neuvostolle ehdotuksen direktiiviksi energia loppukäytön tehokkuudesta ja energiapalveluista. Ehdotus täydentää energiasäätömarkkinoiden avaamista koskevia uusia, pääasiassa energian tarjontaa parantavia säännöksiä. Energiatehokkuuden paranemisen myötä ehdotus osaltaan auttaa EU:n tavoitteen saavuttamisessa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

2. Direktiiviehdotuksen tavoite

Direktiivin tavoitteena on varmistaa energian tehokkaampi loppukäyttö asettamalla kansalliset tavoitteet energiansäästötoimille ja luomalla mekanismit, kannustimet sekä institutionaaliset, taloudelliset ja lainsäädännölliset puitteet, joilla poistetaan olemassa olevia markkinaesteitä ja muita epäkohtia. Energian tehokkaan käytön varmistamiseksi tavoitteena on kehittää lisäksi markkinat energiapalveluille sekä energian loppukäyttäjille tarjottaville energiatehokkuusohjelmille ja muille energiatehokkuustoimille.

Komission mukaan energian loppukäytön taso on EU:n alueella noin 20 % korkeampi, kuin mikä olisi puhtaasti taloudellisesti perusteltua. Teollisuuden energiansäästöpotentiaali on arvioitu 17 %. Asuin- ja palvelurakennuksissa säästöpotentiaaliksi on arvioitu 22 % ja liikenteen säästöpotentiaaliksi 14 %.

Direktiivin keskeinen tavoite on 1 % vuotuinen energiansäästö, jonka saavuttamiseksi jäsenvaltioita veloitetaan käynnistämään

energiapalveluiden markkinoita edistäviä toimia sekä luomaan niille seurantarjestelmät. Tavoite koskee energian loppukäyttäjille siirrettyä ja myyttyä energiaa pois lukien päästökaupan piiriin kuuluvat laitokset (päästökauppadirektiivi 2003/87/EY, liite I) ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämistä koskevan direktiivin 1996/61/EY liitteessä I luetellut teollisuuden toiminnot. Soveltamisalaan ei myöskään kuulu lento- ja merenkulkuliikenne.

3. Direktiiviehdotuksen pääasiallinen sisältö**Yleiset tavoitteet**

Jäsenvaltioiden tulee asettaa energiansäästölle vuosittainen energiansäästötavoite, jonka saavuttaminen on oltava kohdennettavissa energiapalveluille, energiatehokkuusohjelmille sekä muille energiatehokkuustoimille, joista on esitetty esimerkkejä direktiiviehdotuksen liitteessä III. Toimenpiteiden tulee olla kustannustehokkaita. Säästötavoitteen tulee olla 1 % loppukäyttäjille siirretystä ja/tai myydystä energiamäärästä, joka lasketaan ilman korjauskertoimia viimeisimmän viiden kalenterivuoden virallisten tilastotietojen keskiarvona. Tavoite on voimassa direktiivin voimassaoloajan, kuitenkin enintään 6 vuoden ajan. Julkiselle sektorille tulee asettaa sitova vuosittainen 1,5 % säästötavoite. Julkisen sektorin säästötavoite määritetään samoin periaattein kuin yleistavoite ja sen toteutuminen huomioidaan osana 1 % yleistavoitetta.

Sähkön säästö saadaan kertoa luvulla 2,5. Kertoimella otetaan huomioon sähkön tuotannon keskimääräinen hyötysuhde eli muutetaan sähkön säästö primäärienergian säästökseen.

Energian jakelu- ja myyntiyhtiöt

Jäsenvaltioiden on poistettava energiapalveluiden käytön esteet ja varmistettava, että sähköä, kaasua, kaukolämpöä ja/tai lämmitysöljyä myyvät energian siirto- ja jakeluyhtiöt tarjoavat asiakkailleen energian jakeluun ja/tai myyntiin olennaisena osana kuuluvia energiapalveluita joko suoraan tai muiden energiapalveluiden tarjoajien kautta ja edistävät aktiivisesti tällaisia palveluja. Energiakatselmuksia tulee tarjota asiakkaille ilmaiseksi, kunnes 5 % asiakkaista on energiapalvelujen piirissä.

Jakelu- ja myyntiyhtiöt veloitetaan antamaan nimetyille viranomaisille tai virastoille loppukäyttäjää koskevia tietoja, jotta nämä voivat asianmukaisesti suunnitella ja panna täytäntöön energiatehokkuusohjelmia sekä edistää energiapalveluja ja energiatehokkuustoimia.

Energiapalvelujen tarjoajien pätevytyminen, sertifiointi ja akkreditointi

Energiapalvelujen tarjoajille tulee olla saatavilla soveltuvia pätevytyis-, akkreditointi- ja/tai sertifiointiohjelmia, joiden tarkoituksena on ylläpitää korkeatasoinen tekninen osaaminen sekä varmistaa tarjottujen energiapalveluiden laatu ja luotettavuus. Jäsenvaltion viranomaisen tähän tarkoitukseen myöntämä todistus on tunnustettava jäsenvaltioissa vastavuoroisesti.

Energiansäästön taloudelliset instrumentit ja energiatariffit

Taloudellisten instrumenttien ja sopimusten, kuten kolmannen osapuolen rahoituksen, käytön esteet energiapalveluiden rahoittamiseksi on poistettava. Nämä instrumentit ja sopimukset tulee saattaa mallisopimusten muodossa saataville sekä yksityisille että julkisille energiapalveluiden ja energiatehokkuustoimien hankkijoille. Verkossa siirrettäv-

än energian tariffirakenteista on monopolisektoreilla poistettava myynnin kasvattamiseen sidoksissa olevat kannustimet.

Jakeluyhtiöt saavat sisällyttää loppukäyttäjille toteutettujen energiatehokkuusinvestointien kustannukset jakelutariffeihin. Muiden energiapalvelujen tarjoajien tasapuolinen kohtelu ja kilpailuasema tulee ottaa huomioon. Tämä menettely koskee kustannuksia, jotka aiheutuvat direktiivin velvoitteesta tarjota asiakkaille energiapalveluita sekä ilmaisia energiakatselmuksista sillä edellytyksellä, että toimivaltainen viranomainen pitää kustannuksia kohtuullisina ja kilpailukyisinä.

Rahastot ja rahoitusmekanismit

Jäsenvaltiot voivat kilpailun rajoittamista koskevat säännökset huomioonottaen perustaa rahastoja tukemaan energiatehokkuusohjelmia ja muita energiatehokkuustoimia sekä edistämään markkinoiden kehittymistä energiapalveluille, energiakatselmuksille ja muille energiatehokkuuteen vaikuttaville toimille. Rahastojen tulisi keskittyä sektoreille, joilla kustannukset ovat korkeat taikka jotka ovat riskialttiimpia. Tarjouskilpailuissa on noudatettava julkisia hankintoja koskevia sääädöksiä sekä varmistettava, että rahastot ovat täydentäviä eivätkä kaupallisesti rahoitetun toiminnan kanssa kilpailevia.

Julkiset hankinnat

Jäsenvaltioiden on nimettävä yksi tai useampi organisaatio vastaamaan julkisille hankinnoille annetun tavoitteen saavuttamisesta sekä antamaan energiateho kuutta koskevia neuvoja ja ohjeita. Ohjeet voisivat käsitellä mm. energiansäästötoimien rahoittamista ja sitä koskevia sopimuksia, laite- ja ajoneuvohankintojen energiatehokkuus ja elinkaarikustannusten analysointia. Julkisia hankintoja koskevien ohjeiden tulee olla niistä annetuissa kansallisessa ja yhteisön lainsäädännössä vahvistettujen menettelyjen mukaisia.

Energiakatselmukset

Puolueettomien korkeatasoisten energiakatselmusohjelmien saatavuus tulee taata. Energiakatselmuksia tulee olla tarjolla myös

kotitalouksille sekä pienille ja keskisuurille palvelu- ja teollisuusyrityksille.

Energiankulutuksen mittaaminen ja informaatiivinen laskutus

Kaikille verkossa siirrettävän energian lopputukijalle olisi oltava tarjolla tarkkoja ja kilpailukykyisesti hinnoiteltuja kuluttajakohdattaisia mittareita, joiden perusteella todellinen energian käyttö on määrällisesti ja ajallisesti nähtävissä.

Kaikkien energian jakelu- ja/tai myyntiyhtiöiden laskujen, sopimusten, toimitusten, polttoaineen jakeluasemien kuittien sekä markkinointiaineiston tulee sisältää informaatiota todellisista hinnoista ja mikäli tarkoituksenmukaista myös todellisesta kulu- tuksesta. Nykyistä ja toteutunutta kulutusta tulisi havainnoida graafisessa muodossa. Vertailutietoa tulisi antaa muista saman kategorian kuluttajista. Tietoa tulee antaa kulu- tukseen myydyin tai siirretyn energian ympäristövaikutuksista, kuten CO₂-päästöistä sekä yhteystiedot mistä tietoa on saatavissa mark- kinoilla tarjolla olevista energiapalveluista ja muista energiatehokkuustoimista sekä ener- giaa käyttävien laitteiden teknistä tiedoista.

Raportointi ja seuranta

Yksi tai useampi riippumaton julkisen sek- torin viranomaisen tai virasto tulee nimetä huolehtimaan valvonnasta, tavoitteiden saavuttamisen seurannasta, säästöjen todentami- sesta sekä raporttoimaan tuloksista.

Jäsenvaltioiden tulee raportoida direktiivin yleisestä hallinnosta ja toimeenpanosta. Rap- portissa tulisi antaa myös tietoja oletetuista vaikutuksista ja toimien rahoituksesta. Kah- den vuoden kuluttua direktiivin voimaan saattamisesta sekä joka kolmas vuosi tämän jälkeen direktiivin voimassaoloajan on rapor- toitava komissiolle yksityiskohtaisesti 1% yleistavoitteen, 1,5 % julkisen sektorin ta- voitteen sekä energiapalvelujen kehittymis- tavoitteen toteutumisen osalta. Kaikkien to- teutuneiden energiansäästöjen tulee olla mää- ritetty arvioimalla ja/tai mittaamalla toimit- tain ottaen huomioon eri toimien päällekkäisvaikutukset.

Komissio tulee arvioimaan asetetun tavoit-

teen toteutumista ja julkisen sektorin tavoit- teita sekä tarkastelee direktiivin voimassa- olon pidentämistä tai tavoitteen muutosta. Komissio tulee arvioimaan tarvetta tehdä eh- dotuksen direktiivistä energiatehokkuuserti- fikaateille keinona energiatehokkuuden markkinoiden edelleen kehittämiseksi.

4. Ehdotetun direktiivin vaikutuk- set Suomen lainsäädäntöön

Yleiset näkökohdat

Suomen energiatehokkuuden hyvän lähtö- tason vuoksi tulee direktiiviehdotuksen vuo- tuisen 1 % säästötavoitteen saavuttamiseksi toiminnan olla erittäin kattavaa kaikilla sek- toreilla. Erityisesti yksityisautoilun ja pienta- lojen osalta säästötavoitteen saavuttaminen vapaaehtoisin keinoin ei ole realistista, koska toimijoiden joukko on niin laaja. Direktii- viehdotuksen mukainen säästötavoite edellyt- tää näin ollen kansalaisiin, yrityksiin ja yh- teisöihin kohdistuvia velvoitteita, jotka vaa- tivat lain tasoista direktiivin toimeenpanoa. Direktiiviehdotuksessa on myös energian ja- kelu- ja/tai myyntiyhtiöille kohdistuvia vel- voitteita, jotka edellyttävät laki- ja asetus- muutoksia.

Osa direktiiviehdotuksen mukaisista sään- nöksistä voitaisiin sisällyttää sähkömarkkina- lakiin ja maakaasumarkkinalakiin. Vaihtoeht- onna olisi säätää uusi laki, johon voitaisiin si- sällyttää myös kaukolämpöä ja polttoaineita jakelevia/myyviä yhtiöitä koskevat velvoit- teet.

Artikla 6

Direktiiviehdotuksen velvoite energian ja- kelu- ja/tai myyntiyhtiöille energiapalvelujen tarjoamisesta vaatisi muutoksia sähkömark- kinalakiin, maakaasumarkkinalakiin ja kil- pailunrajoituslakiin. Velvoite tarjota asiak- kaille palveluita ilmaiseksi voisi edellyttää perustuslain mukaista säätämismäärästä. Toimeenpano olisi Suomessa vaikeaa. Ener- gian vähittäismyynti ei ole luvanvaraista, jol- loin myyntiyhtiöille kohdistettujen palvelu- velvoitteiden toteutumisen valvonnan järjes- täminen olisi hyvin vaikeaa. Myös jakelu- ja/tai myyntiyhtiöille kohdistettu tietojenan-

tovelvollisuus viranomaisille tulisi säätää laissa.

Artikla 10

Jakeluyhtiön mahdollisuus sisällyttää asiakkaille suunnattujen, myös yksilöllisten palvelujen kuten investoinnit, kustannukset siirtotariffeihin asettaisi verkkopalvelujen käyttäjät eriarvoiseen asemaan ja on nykyisen sähkö- ja maakaasumarkkinainsäädännön sekä kilpailulainsäädännön vastainen. Siirtohintojen rakenteen määrittely on jo sisällytetty sähkön ja kaasun sisämarkkinoita koskeviin direktiiveihin. Tiettyjen vaatimusten esittäminen siirtohinnoista tässä direktiivissä voisi johtaa ristiriitaiseen tilanteeseen.

Artikla 13

Energian mittaukseen liittyvät velvoitteet saattavat edellyttää täsmennystarvetta maakaasumarkkinalakiin. Jos käyttäjäkohtaisilla mittareilla tarkoitetaan huoneistokohtaista mittausta, olisi myös kaukolämmön mittauksesta säädettävä lailla. Siirto- ja/tai myyntiyhtiöille kohdistettu nykyistä huomattavasti laajempi velvoite tietojen antamisesta asiakkaille edellyttää lakimuutosta sähkön ja kaasun osalta sekä uusia säännöksiä kaukolämmön toimittajien velvoittamiseksi.

5. Taloudelliset ja muut vaikutukset

Yleistä taloudellisista vaikutuksista

Suomessa on energiatehokkuuden taso EU:n keskimääräistä tasoa huomattavasti korkeampi ja tämä ero tulee EU:n laajentumisen myötä kasvamaan. Direktiiviehdotuksen mukainen kaikille jäsenvaltioille sama säästötavoite heikentää kilpailukykyämme ainakin suhteellisesti, koska energiansäästötoimien kustannus on lähtökohtaisesti sitä korkeampi mitä parempi lähtötaso on. Vaikka sähkön säästössä käytettävä kerroin heikentää tavoitteen saavuttamista, näyttäisi sen merkitys olevan Suomessa vähäisempi kuin eteläisessä Euroopassa, koska meillä taloudellisesti kannattavat säästötoimet painottuvat selvästi lämmön säästöön.

Direktiiviehdotuksen lähtökohtana on toteuttaa merkittävä osa energiansäästötoimista ns. energiapalvelu-konseptilla, jossa investoinnin teknisestä toteutuksesta ja sen rahoituksesta vastaa energiapalveluyritys. Asiakas rahoittaisi palvelun kustannukset sen tuottamalla säästöllä energiakustannuksissa. Vaikka teoriassa voidaan esittää, että 1 % vuotuinen säästö on mahdollista saada aikaan ilman energian loppukäyttäjille kohdistuvia kustannuksia, on täysin epärealistista olettaa, että energiapalvelusta voisi muutamassa vuodessa tulla riittävän kattava energiansäästötoimen toteutustapa.

Valtiontaloudelliset vaikutukset

Direktiiviehdotuksessa on esitetty tavoitteeksi 1 % vuotuinen energiansäästö. Vuonna 2002 valmistuneen energiansäästöohjelman (2003—2006) toimilla arvioitiin saavutettavan 0,4—0,6 % vuotuinen energiansäästö vuonna 2010 ja valtion keskimääräiseksi vuotuiseksi rahoitustarpeeksi jaksolla 2003—2010 reilut 40 miljoonaa euroa, mikä jo tarkoittaa noin kaksinkertaista panostusta nykyiseen tasoon verrattuna.

Direktiiviehdotuksessa on edellytetty, että 1 % vuotuisen energiansäästö on kyettävä kohdentamaan yksilöityihin toimiin, joiden vaikutus on luotettavasti todennettavissa. Koska kaikkien energiansäästöohjelman toimien vaikutus ei ole direktiiviehdotuksen edellyttämällä tavalla luotettavasti osoitettavissa, ei myöskään energiansäästöohjelman säästövaikutuksia saada huomioitua täysimääräisinä. Tällä perusteella voidaan ennakoida, että tavoitteen saavuttaminen tulisi edellyttämään olennaisesti nykyistä laajempaa ja tehokkaampaa energiansäästötoimintaa.

Energiansäästöohjelmaan on sisällytetty toimia, joilla on arvioitu saavutettavan merkittävä vaikutus kustannustehokkaimmalla tavalla. Direktiiviehdotuksen mukainen säästötavoite edellyttäisi merkittävää määrää lisätoimia, joissa kustannustehokkuus olisi nykyisiä toimia heikempi. Valtiontalouden näkökulmasta tämä johtaisi siihen, että vuosittainen taloudellinen panostustarve kasvaisi alustavien arvioiden mukaan jopa tasolle 100—150 miljoonaa euroa, mikäli säästöta-

voite pyritään saavuttamaan pääosin vapaaehtoisin keinoin ja taloudellisella ohjauksella.

Vaihtoehtoisena keinona vapaaehtoiselle toiminnalle ja merkittävälle julkisen talouden panostustarpeelle on laaja normiohjaus sektori-kohtaisine sitovine tavoitteineen. Keskeisimmät normiohjauksen sektorit olisivat liikenne ja rakennukset. Direktiivin toimeenpano ja hallinnointi tulisi myös olemaan varsin työlästä. Pelkästään direktiiviehdotuksen mukaiset seuranta- ja raportointivaatimukset edellyttäisivät arviolta 5–10 henkilötyövuoden lisäresurssia.

Yksityistaloudelliset vaikutukset

Direktiiviehdotuksen yksityistaloudelliset vaikutukset riippuvat pitkälti sen toimeenpanon tavasta. Komissiolla on lähtökohtana säästötavoitteen saavuttamisessa se, että vastuu toimien rahoittamisesta kohdistuisi pääosin energiayhtiöille, jolla olisi mahdollisuus sisällyttää asiakkailleen tarjoamiensa energiapalvelujen ts. säästöjen toteuttamisen kustannukset energiatariffeihin. Näin ollen pääosa säästötavoitteen saavuttamisen kustannuksista tulisi energian loppukäyttäjien maksettavaksi korkeamman energialaskun muodossa. Ainakin lämmitys- ja liikennepolttoaineiden myyjien voisi olla vaikeaa sisällyttää toiminnasta aiheutuvia kustannuksia täysimääräisesti hintoihin.

Kunnallistaloudelliset vaikutukset

Julkiselle sektorille esitetty 1,5 % energian säästötavoite on erityisen vaativa. Käyttäen lähtötietoina joitakin esimerkkejä kuntien toteuttamista energiansäästötoimista, niiden säästövaikutuksista ja rahoitustarpeesta, voidaan alustavasti arvioida, että kuntien julkisten palvelurakennusten osalta direktiiviehdotuksen mukaisesta tavoitteesta aiheutuisi keskimäärin yhteensä 10 miljoonan euron vuotuinen lisäkustannus. Kuntien omistamassa tai hallinnoimassa asuinrakennuskannassa vastaava lisäkustannus on erilaisen lähtötilanteen ja toimenpiteiden korkeamman kustannustason vuoksi karkeasti arvioiden 15 miljoonan euron suuruusluokkaa. Kuntien muun energiankulutuksen osalta tavoitteen

saavuttaminen edellyttäisi vielä lisäpanostusta. Kustannukset ovat ensimmäisten vuosien osalta alhaisemmat ja nousevat viimeisinä vuosina melkoisesti. Kustannuksesta noin neljänneksen voidaan olettaa muodostuvan siinä määrin taloudellisesti kannattavista toimista, että ne toteutuvat joka tapauksessa kohtuullisella aikataululla. Puolet voidaan arvioida täyttävän kohtuudella kunnallistaloudelliset kannattavuuskriteerit, mutta investointeja jouduttaisiin aikaistamaan huomattavasti normaalista aikataulusta. Yhden neljänneksen voidaan arvioida muodostuvan investoinneista, joiden takaisinmaksu aika olisi kohtuuttoman pitkä.

Taloudelliset vaikutukset energia-alalla

Direktiiviehdotuksen vaikutukset energia-alalla liittyvät energiapalveluiden ja informaation tarjonta- ja toimitusvelvoitteisiin. Direktiiviehdotus antaa energian jakelija/tai siirtoyhtiölle, joka direktiivin puitteissa velvoitettaisiin tiettyihin toimiin, mahdollisuuden sisällyttää toimistaan aiheutuneet kustannukset energian hintoihin. Suora taloudellinen vaikutus monopoliasemassa toimiviin sähkön ja maakaasun verkkoyhtiöihin ei näin ollen olisi muihin sektoreihin verrattuna merkittävä, vaikkakin palveluvelvoitteiden organisointi ja toteuttaminen muodostuisikin työlääksi ja edellyttäisi lisähenkilöstön palkkaamista. Kilpailutilanteessa toimivien energian myyntiyhtiöiden olisi huomattavasti vaikeampi sisällyttää kaikkia direktiiviehdotuksesta johtuvia kustannuksia myyntihintoihin. Kilpailutilanteen säilyttäminen neutraalina edellyttäisi hyvää ja kattavaa viranomaisvalvontaa, jotta kaikki myyjät toimisivat asetettavien velvoitteiden mukaisesti.

Muut vaikutukset

Direktiiviehdotuksen merkittävimpiä vaikutuksia olisivat energiansäästön markkinoiden nykyisen toimijarakenteen muutos sekä käytännössä kokonaan uuden liiketoimintamallin käyttöönotto Suomessa. Avatuilla energiamarkkinoilla ei energiayhtiöitä voida velvoittaa direktiiviesityksen laajuudessa tarjoamaan energiansäästöpalveluja asiakkailleen. Direktiiviehdotuksessa kuvattu energia-

palveluliiketoiminta, josta komissio on kaa-
vaillut EU-laajuista ratkaisua, on Suomessa
kuten monissa muissakin jäsenvaltioissa tällä
hetkellä marginaalista liiketoimintaa. Tämän
liiketoiminta-alueen kehittäminen ja saatta-
minen sille tasolle, että sillä olisi todellista
merkitystä energiankäytön tehostumisessa
edellyttäisi todella mittavaa julkisen vallan
panostusta ja ohjausta.

Energiansäästötoimien ja –investointien
työllisyysvaikutuksen on yleisesti arvioitu
olevan kohtuullisen hyvä. Energiansäästöin-
vestointien lisääntyminen kymmenillä mil-
joonilla euroilla vuositasona lisäisi työllis-
yyttä vähintään useilla sadoilla henkilöillä
direktiivin voimassaolon, kuuden vuoden, a-
kana.

Direktiiviehdotuksen vuotuinen 1 % sääs-
tötavoite jaettuna sen piirissä oleville sekto-
reille vastaa asumisen, palvelujen ja teolli-
suuden osalta sähkössä ja lämmössä noin
1,1 TWh vuotuista säästöä, josta teollisuuden
osuus on noin 0,15 TWh. Liikenteen osalta
säästötavoite on tieliikenteen polttoaineissa
lähes 47 miljoonan litraa ja raideliikenteessä
0,01 TWh. Mikäli 1 % vuotuisen säästöta-
voitteen saavuttaminen osoittautuisi yksittä-
sillä sektoreilla, kuten liikenteessä, mahdot-
tomaksi saavuttaa, kasvaisi niiden sektorien
taakka, joilla se teknisen potentiaalnin puitte-
issa olisi teoriassa mahdollista. Rakennus-
ten osalta voidaan todeta, että toimenpiteiden
kannattavuus alkaa olla huono jo sektorin
oman viidennen ja kuudennen vuoden säästö-
tavoitteen edellyttämällä investoinneilla.

Suomen hiilidioksidipäästöihin direktii-
viehdotuksen mukaisen 1 % säästötavoitteen
vaikutus arvioidaan olevan noin
0,4 miljoonaa tonnia vuodessa, kumuloituen
2,5 miljoonan tonnin tasolle vuonna 2012.

6. Valtioneuvoston kannan valmis- telu

Valtioneuvoston kanta on valmisteltu
kauppa- ja teollisuusministeriössä yhdessä
Energia ja Euratom jaoston kanssa. Ministe-
riö pyysi lausunnot komission ehdotuksesta
jaoston jäsentahoilta sekä seuraavilta organi-
saatioilta: Finnvera Oy, Fortum Oyj, Helsingin
Energia, Helsingin kaupunki, Kilpailuvirasto,
maa- ja metsätalousministeriö, Motiva

Oy, oikeusministeriö, Senaattikiinteistöt,
Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen LVI-
liitto ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry,
Suomen omakotiliitto ry, Suomen Talotek-
niikan Kehityskeskus Oy, Suomen toimitila-
ja rakennuttajaliitto RAKLI ry, Suomen ympä-
ristökeskus, Suomen Yrittäjät, Suunnittelu-
ja konsulttitoimistojen liitto SKOL ry, Tilä-
tokeskus, Työtehoseura, Vattenfall Oy, VTT
sekä Öljy- ja Kaasualan Yhdistys ry. Lausun-
toyhteenveto perustuu 20 kauppa- ja teolli-
suusministeriölle 25.02.2004 mennessä toi-
mitettuun lausuntoon. Lausunnoissa on esi-
tetty kantoja joko koko direktiiviehdotuksen
sisältöön tai vain ko. lausunnonantajan toi-
minnan tai asiantuntemuksen piiriin sisällöl-
lisesti kohdistuneisiin yksittäisiin toimiin tai
kohtiin.

Lausunnonantajat pitävät poikkeuksetta
energiansäästöä tärkeänä ja kannatettavana
asiana. Direktiiviehdotuksen keskeisiin koh-
tiin pääosalla lausunnonantajista oli varsin
yhtenäiset joko varaukselliset tai suoraan
kielteiset näkemykset.

Kaikille jäsenvaltiolle yhtenäistä säästöta-
voitetta pidettiin yleisesti määrällisesti ylimi-
toitettuna, vaikeana tai jopa täysin epärealis-
tisena ja erityisesti Suomen kannalta epäoi-
keudenmukaisena. Julkiselle sektorille asetet-
tua korkeampaa tavoitetta ei myöskään pidet-
ty Suomen tilanteessa millään muotoa perus-
teltuna. Seuranta- ja raportointivelvoitetta pi-
dettiin ylimitoitettuna ja byrokraattisena,
käytännössäkin vaikeasti toteutettavana ja
epäilyksiä esitettiin sen tuottamien tulosten
todellisesta luotettavuudesta ja tulkinna-
vaisuudesta.

Energiayhtiöille kohdistuvien energiapal-
velujen tarjoamisvelvoitteiden katsottiin ai-
heuttavan joko suoran tai vähintään selvän
riskin markkinoiden vääristymisestä ja kil-
pailun rajoittamisesta ja että tällaisten mark-
kinahäiriöiden estäminen olisi vaikeata. Tästä
oli selkeä yhteinen näkemys sekä Kilpailu-
virastolla että energia-alaa, energian lop-
pukäyttäjiä ja konsulttitoimintaa edustavilla
tahoilla. Energian kulutuksen mittaroinin ja
neuvontatoimien laajentamisen osalta katsot-
tiin, että tilanne Suomessa on jo hyvä, joskin
edelleen kehittäminen on tietysti osin mah-
dollista. Kaukolämpöön liitettyjen asuinra-
kennusten osalta on todettiin kuitenkin huo-

neistokohtaisen lämmön mittaamisen olevan sekä kustannustehotonta että käytännön toteutuksena ongelmallista. Myös tariffiraken- teisiin puuttumista pidettiin tarpeettomana.

Direktiiviehdotuksessa ei ole, yleisen energiansäästön edistämisen lisäksi, keskeisiä Suomelle uusia toimia, joita lausunnonantajat olisivat pitäneet erityisen kannatettavina. Kannatettavina pidettiin rahaston perustamista energiansäästötoimien rahoittamiseksi sekä julkisten hankintojen energiatehokkuuden edistämistä. Yksittäisissä lausunnoissa direktiiviehdotusta on pidetty tulkinnanvaraisena, epäselvänä, uhkana vapaaehtoiselle energiatehokkuuden edistämistyölle tai jopa täysin tarpeettomana. Direktiiviehdotusta pidettiin myös kalliina tai erittäin kalliina ja kustannustehottomana. Lausunnonantajien mukaan tehokkaimmin energiansäästöä edistetään markkinaehtoisin vapaaehtoisin toimin. Direktiiviehdotuksen velvoitteiden on koettu ja tulkittu perustuvan lisääntyvään sääntelyyn tai jopa pakkotoimiin.

Myönteisesti direktiiviehdotukseen suhtautuivat Suomen Ympäristökeskus, Suomen luonnonsuojeluliitto ry ja Suomen LVI-liitto. Näiden lausunnonantajien mukaan direktiiviehdotus on keskeisin osin hyvä ja kannatettava, vaikkakin yksittäisin kohdin direktiiviehdotuksessa on todettu olevan tarkentamisen ja selkeyttämisen tarvetta. Suomen luonnonsuojeluliitto ry on lausunnossaan esittänyt, että säästötavoite tulisi vaatia asetettavaksi korkeammaksi kuin komission esittämä vuotuinen 1 % taso.

7. Valtioneuvoston kanta

Suomen kanta perustuu direktiiviehdotuksen vaikutusten arviointiin ja toteutuskelpoisuuden tarkasteluun sen alkuperäisen sisällön mukaisen toimeenpanon näkökulmasta. Kantaa on tarpeen täsmentää, mikäli direktiiviehdotuksen keskeisin kohtiin tulee sen käsitte- lyn aikana oleellisia muutoksia.

Suomi kannattaa energiansäästön ja energiatehokkuuden edistämistä EU:n alueella ja laajemminkin, mutta ei pidä direktiiviehdotuksen mukaista lähestymistapaa toteutuskelpoisena, koska sen kaikki elementit, tavoite,

toteutuskeinot ja seuranta sisältävät toteutuksen kannalta ongelmia. Direktiivin jatkovalmistelussa on erityisesti syytä määritellä selkeästi seurattava tai mitattavissa oleva energiatehokkuuden ja energiansäästön käsite sekä huomioida jäsenvaltioiden erilainen lähtötilanne. Todellisten tulosten saavuttaminen edellyttää realistista tavoitteiden asettelua ja toimintaympäristöön soveltuvaa keinovalikoimaa.

Direktiivin jatkovalmistelussa on syytä varmistaa, että sen sisältö on yhteensopiva muiden jo annettujen ja toimeenpanossa olevien, erityisesti energiasisämarkkinoita koskevien direktiivien, mutta myös muiden soveltamisalaa koskevien direktiivien ja solmitujen eri alojen vapaaehtoisten sopimusten kanssa. Sähkön ja kaasun siirtohintoja koskevien kohtien pitää olla yhteensopivia sähkö- ja kaasusisämarkkinadirektiivien kanssa tai ne pitää poistaa. Mahdollisesti energian jakelu- ja myyntiyhtiöille annettavat velvoitteet eivät saa hidastaa energiamarkkinoiden avaamista, vääristää kilpailutilannetta tai aiheuttaa markkinahäiriöitä.

Suomi vastustaa sitovan kansallisen mää- rällisen energiansäästötavoitteen asettamista. Pitkäjänteisesti energiatehokkuuden eteen työtä tehneille jäsenvaltioille yhteiset, keskimäärin realistiset tavoitteet voivat osoittautua suhteettoman raskaiksi ja kalliiksi velvoitteiksi. Myös toteutuskeinojen valinnassa tulee jäsenvaltioille sallia vaihtoehtoja ja sä- llyttää mahdollisuus jatkaa niiden toimien toteutusta, jotka kansallisella tasolla on todettu toimiviksi ja kustannustehokkaiksi. Keinovalikoiman rajaamista tai yksittäisen toimintatapojen painottamista tulee välttää, jotta kukaan jäsenvaltio voi toteuttaa kustannuksiltaan tehokkaimmat ja omaan markkinatilanteeseen parhaiten sopivat toimet.

Direktiiviehdotuksessa esitettyjä ja edellytettyjä säästötoimien vaikutusten todentamis-, mittaus- seuranta- ja raportointijärjestelmiä ei nähdä toimivana keinona, kun halutaan varmistaa, että saavutetaan todellisia energiansäästöjä. Säästötoimien vaikutusten seuranta- ja raportointi tulee toteuttaa siten, että jäsenvaltioille siitä aiheutuva kustannus on kohtuullinen ja suhteessa saatavaan hyötyyn.